

УДК 94:811.16:81'373.21(477.83)

DOI <https://doi.org/10.15407/nz2020.05.1213>

ХТО МИ? ЧІЙ ДІТИ? ЯКИХ БАТЬКІВ? (ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ с. ДУЛІБИ СТРИЙСЬКОГО РАЙОНУ)

Ярослав ТАРАС

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7241-9466>

доктор історичних наук, професор,
Інститут народознавства НАН України,
завідувач відділу етнології сучасності,
проспект Свободи, 15, 79000, м. Львів, Україна,
e-mail: etnomod@ukr.net

Розглядаються відомості про племінний союз дулібів, аналізуються літописні та друковані джерела XVI — поч. XXI ст., висвітлюються різні позиції щодо походження та зв'язку племені дулібів зі слов'янськими германськими племенами та празькою культурою, аналізується поширення топоніма дуліби в Польщі, Україні, висвітлюються значення та походження етнонімів дулеби, дудліби, dudlebi. Постає питання вияснення походження села Дуліби Стрийського р-ну Львівської обл. *Мета дослідження* — з'ясувати чинники, які визначили назву с. Дуліби на р. Стрий, відповісти на питання, чи ця назва була одержана від гегемонії дулібів у цьому регіоні, чи від поселення тут полонених дудлібчан (волинян). Проаналізовані прізвища, зафіксовані у Йосифінській та Францисканській метриках. *Новизна*: Вперше подаються автохтонні прізвища дулібчан Стрийського р-ну станом на XVIII — поч. XIX ст., аналізується їх утворення. *Результат дослідження*: З'ясовано, що автохтонні прізвища дулібчан Стрийського р-ну є рідковживані, не характерні для Західної України, мають поширення в центральній, східній частинах України. На основі аналізу прізвищ підтверджена гіпотеза, що с. Дуліби Стрийського р-ну галицькі князі заселили полоненими з Волині та земель, які були підлеглими київським князям. У висновках автор доводить, що серед вчених однозначного порозуміння щодо території поселення дулібів та походження назви населеного пункту Дуліби Стрийського р-ну Львівської обл. немає.

Ключові слова: дуліби, волиняни, с. Дуліби Стрийського р-ну Львівської обл., літописні слов'янські племена, Йосифінська метрика, Францисканська метрика.

Yaroslav TARAS

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7241-9466>

Doctor of Historical Sciences, Professor

The Ethnology Institute of the National Academy of Sciences of Ukraine,

Head of the Department of Ethnology,

15, Prospekt Svobody, 79000, Lviv, Ukraine,

e-mail: etnomod@ukr.net

WHO WE ARE? WHOSE CHILDREN? WHICH PARENTS? (PROBLEMS OF HISTORY OF THE VILLAGE DULIBY, STRYI DISTRICT)

The article deals with information about the tribal union of Duliby, analyzes the chronicles and printed sources of the XVI — early XXI centuries, illuminates the significance and origin of Duliby ethnonyms, concludes that among scientists there is no unambiguous understanding on the territory of the settlement of Duliby and the origin of the names of the settlement of the Duliby district of Lviv region. It is found out that scientists are on two positions on the settlement of Duliby. It could appear during the ancient hegemony of Dulibov in this region in the XI—XII centuries, or in the XII century; during the Galician-Volyn wars, and wars of Volodymyr Volodarovych or Yaroslav Osmomysl with Kyiv princes as a settlement of captured Volynians.

To identifying the origin of the village Duliby, the names recorded in the Josephinsky and Franciscan metrics were analyzed. For the first time, autochthonous surnames of Dulibchians of the Strytsky district of the XVIII — the beginning of the XIX century, were analyzed formation, it was found that they are rare, uncharacteristic for Western Ukraine, are distributed in the central, eastern parts of Ukraine. Based on the analysis of the surnames confirmed the hypothesis that is the Duliby of the Strytsky district was populated by the Galician princes from Volyn and lands that were subordinated to the Kyivan princes. The comparative analysis of the surnames of the end of the XVIII century is made. With the names of Dulibchians at the beginning of the XXI century, it has been established that compared to the Josephian and Franciscan metrics, the number of surnames as of 2017 increased by 10 times, the most numerous surnames are presented. It is also shown that autochthonic surnames are lost, or they are on a critical loss limit.

Keywords: Duliby, Volyn, village of Duliby, Strytsky district, Lviv region, Chronicle Slavic tribes, Josephian, Franciscan metrics.

© Я. ТАРАС, 2020

ISSN 1028-5091. Народознавчі зошити. № 5 (155), 2020

«Дулѣби живаху по Бугу гдѣ ныне Волинѣне»
Нестор

«Не сотні вас, а міліони полян, дулѣбів і древлян»
Т. Шевченко

Вступ. *Постановка проблеми.* Сьогодні ми маємо багато наукових праць, присвячених літописному племені дулібів: їх походженню зі слов'янської праязкої культури, визначенню території їх проживання; про племінну назву, яку одержали населені пункти в Чехії, в топонімії Словенії, Німеччини, Польщі, України, як вони увійшли до складу пізнього слов'янства. Сьогоднішні знання не дають відповіді, які чинники зумовили надати селам на р. Стрий та р. Лузі (притоці Дністра на Прикарпатті) їх назву, на території, яка не входила в історичні межі їх розселення.

Мета дослідження — з'ясувати чинники, які визначили назву села Дуліби на р. Стрий, відповіді на питання, чи ця назва була одержана від гегемонії дулібів у цьому регіоні, чи від поселення тут полонених дулібчан (волинян).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Етногенезу, культурі ранніх слов'янських народів, українського народу присвячені праці О. Трубочова (2003), Г. Півторака (1993, 2001), В. Барана (1997), історію Галицької та Волинської земель у XII—XV ст. вивчав Л. Войтович (2006, 2011), який спеціально присвятив розділ «дулібській проблемі», прикарпатським племенам «білих хорватів» присвячені праці О. Майорова (2006) та Л. Войтовича (1998, 2004), походженню назви літописного слов'янського племені — праці К. Тищенка.

Відомості про племінний союз дулібів, який проживав на Волині, подає Літопис Руський. Із нього ми дізнаємося, що дуліби з іншими східнослов'янськими племенами входили до складу Київської Русі і приймали участь у поході Олега на Царгород (907). «Пішов Олег на Греков [...] Узяв же він множество варягів, і словен, і чуді, і кривичів, і мері, і полян, і деревлян, і радимичів, і хорватів, і дулібів, і тиверців» [1, с. 16]. Згадує Літопис Руський також трагічну сторінку в історії племінного союзу дулібів. Протомонгольський племінний союз аварів (обрів), що прийшли з Центральної Азії в басейн середньої течії Дунаю в Панонію, «воювали проти слов'ян і

примучили дулібів, що [теж] були слов'янами, і насильство вони чинили жінкам дулібським: якщо поїхати [треба] було обринові, [то] не давав він запрягати ні коня, ні вола, а велів упрягти три, або чотири, або п'ять жінок у телігу і повезти обрина, — і так мучили вони дулібів» [1, с. 7].

Остання згадка про плем'я дулібів у руських літописах відноситься до 907 року.

Пізніші літописні джерела вже не згадують племінний союз дулібів. Про його існування, історію ми можемо дізнатися з праць візантійських, арабських істориків. Про те, що племінний союз дулібів існував у VI—VII ст., свідчать праці візантійців Йордана, Прокопія, а також Костянтина Багрянородного, Баварського Аноніма, арабів, які називають серед племен Східної Європи другої половини I тис. н. е.: «сіверян, древлян, дреговичів, кривичів, слов'ян, уличів, тиверців, бужан, хорватів, дулібів» [2, с. 438].

Важливим історичним джерелом та пам'яткою європейської історіографії XV—XVII ст. є «Хроніка європейської Сарматії». Олександр Гваньїні нам свідчить, що «князь Дулеба, від якого прозвалися дуліби на рікою Бугом», був нащадком князя Кия, який започаткував династію київських князів [3, с. 879].

Основна частина. Інтерес до вивчення літописного племені дулібів з'явився в другій половині XIX ст. Він був пов'язаний з необхідністю вяснити походження племені дулібів, його зв'язку зі слов'янськими та германськими племенами, з'ясувати територію їх перебування.

За півтора століття вчені стояли і сьогодні стоять на різних позиціях щодо походження та зв'язку племені дулібів зі слов'янськими та германськими племенами, щодо території їх проживання.

Перший, хто вказав на існування зв'язку між давньослов'янськими та кельто-германськими племенами, був історик Аль-Масуді. У своєму творі «Золоті луки» (947 р.) він «підтверджує не випадковість, історичну спадкоємність давньослов'янського племені з кельто-германським етнонімом «дуліби» та пізнішого його наступника, назва якого «волиняни» виявляється пов'язаною з тими самими кельтсько-волохами, що знайшли собі притулок у Волинській землі» [4, с. 12].

Дуліби були в полі дослідження Антона Петрушевича, вагомої постаті української думки Східної Галичини другої половини XIX ст. А. Петрушевич, праг-

нучи підкреслити зв'язок між романо-германською та слов'янською цивілізаціями, переконував про романське (румунське) походження дулібів. Історик писав, що дуліби, «поселившись між місцевими слов'янськими племенами і, як іншородні, зберегли свою первісну назву, поки з часом не з'єдналися зі слов'янськими жителями в один чеський і руський народ» [5, с. 141]. Учені довели хибність його гіпотези про романське походження дулібів.

Дослідник ранньої історії слов'ян В. Седов вважає, що західнонімецьке походження етноніма «дуліби» дає підставу допустити, що праслов'янське плем'я склалося ще в римський період по сусідству із західнонімецькими племенами [6, с. 131—139].

Михайло Грушевський стверджує, що дуліби — це найдавніша назва, ще праслов'янська, бо пізніше — волиняни й буджани — вже пов'язані з територією [7, с. 206—209].

Більшість вчених вважає, що племінна спільнота дуліби-дудліби поетапно увійшла до складу пізнішого слов'янства. Це підтвердження будується на основі Літопису Руського та їх участі у поході Олега на Царгород. Все це вимагає розкрити, яку історичну спадкоємність ми маємо з ранньослов'янської доби і що збереглося, крім назви, в славному селі Дуліби Стрийського району.

Вчені з племенем дуліби пов'язують: найранішу, вірогідно слов'янську празьку культуру; походження низки назв міст і сіл та численні топоніми, які збереглися від їхньої назви, галицькі говірки, які продовжують діалектичне мовлення літописних дуліб [8, с. 6].

Щоб відповісти на питання, насамперед розглянемо поширення одного з найдавніших слов'янських етнонімів дулеби, дудліби, dudlebi та його зв'язок зі слов'янськими та германськими племенами.

Необхідно відзначити, що племінна назва дуліби не обмежується територією Волині, сліди ведуть на Захід у давнє плем'я Dudlebi, яке відоме на півдні Чехії, де «крім сучасної назви чеського м. Dudleby nad Orlinú на верхній Ельбі, в актах X—XII ст. згадуються urbs (місто) Dudlebi (981 р.), Dudlebei (1165 р.) тощо» [9, с. 43]. Сліди цього етноніма відомі з топонімії Словенії [10, с. 55], а також у Німеччині — Deutleben біля Веттина.

За К. Тищенком, поширення топоніма дуліби пов'язано з міграцією слов'ян у Германію — ранньоісторичним процесом освоєння слов'ян, залише-

них на певний час германськими племенами, та зворотніми міграціями, «які привели етнічне угруповання слов'ян-дулібів [...] на Волинь і далі на північний схід, у потоці руських міграцій» [8, с. 7]. «Історичні міграції дулібів також зумовили нечисленність топонімів, які збереглися від їхньої назви в Польщі (єдиний — Tulibowo), зате значно більшу їх кількість виявлено в Україні: 16 — с. Дуліби (Волинська, Львівська — 2, Рівненська, Тернопільська), Дуляби (Тернопільська), Долобів (Львівська), Здолбунів (Рівненська), Здовбиця (Рівненська — 2), Дулицьке (Київська), Телепине (Черкаська), Телепеньки (Вінницька), а також дві назви річок — Дуліпа (Чернігівська) і Туляпа (Хмельницька) і озеро Долобське або Довбичка Кв» [8, с. 8].

Другим питанням, на яке нам треба відповісти, є походження етноніма dudlebi. О. Трубачов вважає, що етнонім пішов з Тюрингії від топоніма на leben (нім. Leben — життя), який містить у першому складнику ім'я власника або предка. Він народився у зв'язку з феодалним землеволодінням цієї території в ранньому Середньовіччі, коли вони одержували ім'я власника або предка, який володів тією територією.

Й. Розвадовський та М. Фасмер вважають, що етнонім dudlebi пішов від peut(a)-laibaz — «спадщина народу». З цими вченими не погоджується О. Трубачов, який відхиляє їхню етимологію і вказує, що за слов'янським етнонімом стоїть германське daud-laiba — «спадщина померлого», тобто обмерщина.

Вчений К. Тищенко, дослідивши топонімічну карту в Тюрингії, прийшов до висновку, що, «судячи з семантики й численності топонімів, вони пов'язані все-таки не з германським «dauda» — «мертвий», а з давньоверхньонімецьким diot(a) — «народ, плем'я»... Численні ойконіми, які пов'язані з населеними пунктами на карті, не можуть мати першим компонентом основу «мрець». А основу «народ» — можуть» [8, с. 7].

За дослідженнями зарубіжних вчених, етнонім дуліби засвідчений з XII ст. в багатьох мовах в значенні «народ, плем'я, нація, сім'я; країна, терен, округ, область, королівство; земля, ґрунт» [11, р. 3651].

На користь твердження, що етнонім dudlebi означає народ, свідчить те, що угорці замість етноніма дуліби вживали в означені слов'ян — мешканців

Угорщини термін *tót* — «простий люд», в португальській, давньоірландській мовах *tuath* — «народ, плем'я, країна», кімрійській *tud* — «країна».

На думку О. Трубачова, «хоча слово простежується і в іллірійській ономастиці, але угорці цілком могли його запозичити в кельтів-волохів, які називали ним місцевих слов'ян» [12, с. 47]. За дослідженнями М. Фасмера, етнонім дуліби має іранське походження [10, с. 187].

Є низка вчених, які стверджують, що етнічні назви племен — дуліби, чеши, радимичі і в'ятичі — пішли від імен племінних вождів або князів. Це могло статися при умові, коли племінний вождь мав великі заслуги [13, с. 139—140].

Інші вчені вважають, що особисті імена пішли від назви племені, це відбувалося в несприятливих політичних умовах з метою збереження етнічної самоідентифікації.

За дослідженнями В.А. Ніконова, етнічна приналежність і місце походження були основними факторами створення слов'янських прізвищ [14, с. 268]. Походження особистих імен від етнічних назв племен — достовірний історичний факт. Про це свідчить прізвище Хорват, утворене від етноніма *хв'ватъ*, найбільш поширене в сучасній Хорватії, прізвище Бойко, утворене від етноніма *бойко*, що має місце у всіх областях України. В той же час утворених прізвищ, імен від етноніма дуліба, який би вказував на походження або місце проживання, зустрічається обмаль (Заліщицький р-н Тернопільської обл., Романівський р-н Житомирської обл.).

Немає серед вчених однозначного порозуміння, щодо території поселення дулібів.

Про проживання дулібів на Волині свідчить Літопис Руський, Літопис Лаврентівський: «Дульби живаху по Бугу гдѣ ныне Волянане» [15, с. 51]. «Хроніка європейської Сарматії» вказує, що дуліби жили над рікою Буг [3, с. 402]. За дослідженнями сучасного історика С. Мішка, «на захід від деревлян [...] постала племенна держава дуліби з центром у Велині, або ж Волині над Бугом [...] Згодом назва дуліби зникає, а на її місця займає назва буджани... Її заступила назва волиняни» [16, с. 186].

Незважаючи на те, що літописні джерела, хроніки дослідження вчених вказують, що племенна держава дулібів постала на Волині, існують інші думки про їх місце проживання. Вони будуються на більш ранніх

літописах, ніж Руський літопис та Лаврентівський літопис. Вчений В. Ключевський стверджує, що в Прикарпатті у VI ст. «ми застаємо великий племінний союз під керівництвом князя дулібів... Цей воєнний союз і є факт, який можна поставити на самому початку нашої історії. Вона почалася у VI ст. на самому краю в південно-західному кутку передгір'я Карпат» [17, с. 103—104].

За дослідженнями Л. Терлецького, «дуліби входили в ареал черняхівсько-антського комплексу, їх територія — лівий беріг верхнього Дністра включена Йорданом і Прокопієм в антську. І авари, щоб «знищити народ антів» спочатку VII ст. пішли в похід на дулібів (дані літопису підтверджені археологічно)». Після аварського розгрому вони розпалися «на окремі частини, котрі розійшлися по різних слов'янських землях» [2, с. 409]. Вони «далі усвідомлювали свою попередню єдність. Така самосвідомість дулібів одночасно і значно протиставляється етнічній самосвідомості загальноантській, але і співіснуючи з нею, бо, своєю чергою, дуліби входили в ще ширшу, аніж їх велике плем'я» [2, с. 409].

Ряд вчених — В. Ключевський, Б. Греков, Л. Нідерле, М. Державін та інші, опираючись на писемні відомості арабських авторів, зокрема аль-Масуді, не сумніваються в тому, що починаючи з VI ст. на території Волині й Прикарпаття існував великий союз східнослов'янських племен, які об'єдналися навколо племені дулібів [17, с. 103—104; 18, с. 173—177; 19, с. 14—15].

На основі вивчення топоніма дуліби вчений К. Тищенко стверджує, що історія племені дуліби пов'язана з міграцією слов'ян на землі, залишені певний час германськими племенами, та зворотними міграціями, «які привели етнічне угруповання слов'ян-дулібів... на Волинь і далі на північний схід у потоці руських міграцій» [8, с. 7].

За дослідженнями Л. Войтовича, «письмові пам'ятки не дозволяють пов'язувати дулібів з племенами, які заселяли Придністров'я та Посяння. Якщо гегемонія дулібів і простягалася на частину цього регіону, то це було ще у VI ст. Після аварського завоювання цей союз розпався і частина територій підпала під аварську зверхність. Окремі топоніми (село Дуліби на р. Стрий, село Дуліби на р. Луг, притоці Дністра та ін.) можуть бути як свідченням давньої гегемонії дулібів у цьому регіоні, так і поселеннями

полонених волинян під час галицько-волинських війн першої половини XII ст.» [20, с. 16]. «Князі намагалися осадити ці землі, надаючи їх переважно полоненим. Так виникли недалеко поселення [...] Дуліби біля Стрия і Ходорова (волинські полонені, дуліби жили у Східній Волині) і, можливо, Києвець (полонені кияни під час війни Володимирка Володаровича або Ярослава Осмомисла з київськими князями)» [20, с. 330].

Як пише історик Л. Войтович, «підводячи підсумки писемних пам'яток та версій дослідників, можна припускати, що у 561—567 рр. авари завоювали Волинь і змусили основну частину дулібів, які були гегемоном волинського союзу племен, мігрувати на захід. Решта дулібів, які залишилися на попередніх теренах, аж до повстання Само, знаходилися під аварським гнітом» [20, с. 15].

На основі існуючих досліджень ми можемо констатувати, що поселення Дуліби Стрийського р-ну могло з'явитися під час давньої гегемонії дулібів у цьому регіоні в VI—VII ст. і в XII ст. під час галицько-волинських війн та війн Володимирка Володаровича або Ярослава Осмомисла з київськими князями як поселення полонених волинян.

І в першому, й у другому випадках с. Дуліби є поселенням набагато давнішим, ніж зафіксовані про нього перші письмові згадки з 1379 р. та 1491 р. в актах міських і земських часі Речі Посполитої [21, с. 20].

Ми погоджуємо з К. Тищенком, що етнонім «дуліби» має основу «народ», «плем'я», і що основним чинником створення слов'янських прізвищ була етнічна приналежність. Ми також не можемо відкинути твердження О. Гваньїні, що назви племен пішли від імен їх напівлегендарних вождів: «радомичів (Радим), в'ятичів (В'ятко), дулібів (Дуліба) є нащадками Кия» [3, с. 402].

Щоб підтвердити ці гіпотези чи спростувати їх та відповісти на питання: «Хто ми? Чиї діти?», ми шукали джерела, що вперше письмово зафіксували прізвища людей, які проживали в с. Дуліби. Чому ми звернулися до вивчення прізвищ та прізвищ? Тому, що вони є важливим джерелом як для їх носіїв — жителів с. Дуліби, так і для вивчення історії народу. На їх основі можна робити певні висновки про міграцію населення та зв'язки з іншими народами.

Перші джерела, в яких ми маємо письмово зафіксовані прізвища, з'явилися в часи панування в Гали-

чині Австрійської монархії. З податкових та військових міркувань австрійська влада йшла на проведення в Галичині цілого ряду заходів, спрямованих на отримання статистичних даних про економічний стан шляхетського та селянського господарства, кількість населення та наявні й потенціальні їх доходи. Протягом 1772—1774 рр. у Галичині проведені перші переписи населення — так звані військові конскрипції краю.

Цього було недостатньо, щоб управляти Галичиною, тому австрійський уряд видав кілька патентів, за якими кожна домінія повинна була обчислити розмір загальної суми всіх доходів від своїх маєтків, а також розміри видатків на ведення господарства та кількість продуктів, що їх вона здає як військові поставки, і подати з цього фасії до окружних урядів.

Щоб виконати це, необхідно було зробити земельний перепис у Галичині. Він був розпочатий на підставі патенту Йосифа II від 23 лютого 1784 року. Перепис залишився незакінченим, позаяк у країні не було потрібної кількості землемірів.

Фактично початок створення земельного кадастру поклав патент Йосифа II від 12 квітня 1785 року. Цей кадастр відомий в історичній літературі під назвою Йосифінської метрики (1785—1788 роки) — від імені цесаря. У ньому основна увага приділяється фіксації докладних даних про земельні ресурси маєтків і громад, детально аналізується стан використання сільськогосподарських угідь.

Необхідно зазначити, що, незважаючи на те, що патент передбачав завершити перепис до кінця жовтня 1785 р., до перепису земель в с. Дуліби приступили у 1786 р., а завершили його у 1788 р., що було пов'язано з виготовленням різних сумарних таблиць. Йосифінська метрика фактично складається із сторінок спеціально друкованих формулярів [22]. Другий раз земельний кадастр проводився у 1819—1821 рр., відомий під назвою Францисканська метрика.

Для проведення цих земельних кадастрів було розроблено «Інструкцію для земельних властей, мандаторів або їх заступників та урядників, а також для громад про те, що вони мають робити при наступному переписі, обмірі і фасіюванні або зізнанні ґрунтів».

Перепис та оцінка земель були покладені на місцеві комісії у складі громадського в'їта, присяжних та обраних громадою шести представників «мужів довір'я».

Згідно з цими австрійськими указами діяла громада с. Дуліби, — про це свідчить присяги вїйта Данила Яцика, «який брав участь у діях, що запроваджуються для перевірки земельного податку». Наведемо текст присяги, яка була складена у 1820 році у присутності пароха с. Дуліби Михайла Петрушевича та чотирьох свідків (переклад з польської мови).

Присяга

Я, Данило Яцик, як положений гміни, присягаю Пану Богові у тому, що всі відомості, які будуть вимагатися для внесення поправок до старих податкових правил, а також для перерахунку та класифікації будинків, розрахунку орендної плати, подаватиму вірно туди, де мене запитують, фахово, сумлінно і відповідно до найновіших даних; якщо землевласники в межах моєї гміни чи інші будуть подавати невірні дані або мовчати, я сам це повідомлю, не чекаючи запиту.

Боже, допоможи мені.

Данило Яцик (+), вїйт.

У моїй присутності

Міхал Петрушевич, парох Дуліб.

Свідки:

Федір Дишко (+)

Федір Живка (+)

Микола Живка (+)

Гринь Баб'як (+)¹

Обміри та оцінка земель в с. Дуліби відбувались 1786 р. та 1820 р., проводилися землеміром за присутності вїйта, присяжних і трьох представників від громади, а також власника ділянки. Протокол перепису починався з імені власника ділянки і конскрипційного номера будинку та записів, які засвідчували розміри, площу ділянки, яка йому належить.

Найголовнішою і найціннішою частиною кадастру є метрикальна книга, тобто книга поземельного доходу. У її першій графі послідовно перелічуються всі поземельні угіддя, розташовані в межах громади. У другу графу вписано ім'я та прізвище землевласника, номер його будинку. В наступних графах зазначено розмір кожної земельної ділянки, зокрема в мірах площі, які вживались у цій місцевості, і прибуток

з поодиноких земельних ділянок. Після опису всіх земельних ділянок кожної ниви робився підрахунок площі ниви і прибутку з неї, а наприкінці книги такий же підрахунок робився на землі всієї громади, виводилася «Генеральна сума», під якою ставили свої підписи представники домінії та громади.

Із цієї метрикальної книги ми можемо дізнатися про прізвища дулібчан, хто скільки мав землі, на якій ниві вона знаходилася і який прибуток з неї він мав. Ми зупинимося лише на прізвищах, які нам зафіксували ці метрики.

У Йосифінській метриці ми маємо такі прізвища²:

Андрусишин (Andrusyszyn), Андрусин (Andrusyn, Andruszyn), Андрусів (Andrusiow), Антонів (Antoniw, Antoniow, Antoniow), Баб'як (Babiak), Баєр (Bayor, Baŷur, Bajor), Блажко (Blazko), Блашко (Blaszko), Боженко (Bozenko, Bozenko), Борис (Borys), Василіна (Wasylina, Wasylina), Васишишин (Wasyliszyn), Гаврилишин (Hawryliszyn, Hawryliszyn), Гаврилів (Hawrylow), Гринишин (Hryniszyn), Грицай (Hrytsay), Грицишин (Hryczyszyn), Гриців (Hrycow, Hryciw, Hryciow), Гуменний (Humenny, Humeny), Гагар (Gagar), Гагас (Gagas), Гранатова (Granatowa), Густак (Gustak), Гуштак (Gusztak), Данилів (Danylow, Danylew, Danilew), Дичко (Dyczko), Дишко (Dyszko), Добош (Dobosz), Дротишин (Drotyszyn, Drutyszyn), Друль (Drul), Живка (Zywka, Zywkow), Зварич (Zwarycz), Ільчишин (Ilcyszyn), Ільчишин (Ilcyszyn), Калик (Kalik), Каліка (Kalika, Kalikiw), Кибаєвич (Kubajewicz), Кий, Київ (Kyow, Kijow, Kiyw), Климак (Klimak), Климів (Klymiw, Klimow, Klimiw, Klimin), Коваль (Kowal), Ковалів (Kowaliw, Kowalow), Колодій (Kolodiej, Kolodiy, Kolodziej, Kolodiy), Кониш (Konysk), Козаренко (Kozarenko), Косаренко (Kosarenko), Крепило (Krepilo, Krypilo, Kripilo), Кулик (Kulik, Kulik), Кушак (Kusczak, Kuszczyk), Леськів (Leskiw, Leskow, Leszkiw), Лучко (Luczko), Лушко (Luszko), Маїк (Maika), Мелень (Melen), Мельник (Melnik, Mielnik), Оприско (Oprysko), Опришко (Opryszko), Пастух (Pastuch), Пастухів (Pastuchiw, Pastuchow), Петраш (Petrach, Petruch), Петрахів (Petrachow), Петрів (Petrow), Пилипишин (Pylipiszyn, Pilypyszyn), Пігулечка (Piguleczka), Пі-

¹ На оригіналі присяги є лише підпис пароха Дуліб. Вїйт та чотири свідки («мужі довіри») були неграмотними і поставили хрестики.

² Курсивом позначені прізвища, які зафіксовані в Йосифінській та Францисканській метриках та збереглися до сьогодні.

гулуска (Piguluska, Piguluzko), Піцьо (Picio), Попович (Porowicz), Пристай (Prystaj), Рудий (Rudy), Саварга (Sawarga), Саварин (Sawaryn, Sawaryna), Свищ (Swyszcz, Swyscz), Сенів (Seniow, Seniuw), Сеньюра (Seniura), Скурлій (Skurlej), Солтис (Soltys), Стецишин (Stecyszyn), Стеців (Steciw), Стрийців (Stryciow), Сухар (Suchar), Сушко (Suszko), Суцак (Suszczak), Тенько (Tenko, Tonko), Тимчій (Tymczy), Тимчій (Tymczy), Ткач (Tkaz), Ткачишин (Tkazyszyn), Улич (Ulycz), Федоринчак (Fedorynczak), Федоришин (Fedoryszyn), Филипишин (Filipiszyn), Хома (Choma), Хомин (Chomyn, Chomin), Цепак (Cepak), Цернек (Cerneк), Циців (Ciciw, Ciesow), Чабан (Czaban), Чепак (Czerpak), Черкас (Czerkas), Чернець (Czernec), Чорний (Czerny, Cernei), Шкурлей (Szkurlej), Юрків (Jurkow, Jurkiw), Юрко (Jurko), Юсько (Jusko, Juszka), Ярема (Jarema), Яцик (Jacyk), Яциків (Jacukow, Jacukiw), Яцишин (Jacyszyn), Яців (Jaciw), Яциків (Jackiw, Jackuw, Jacko).

У Францисканській метриці [23] були зафіксовані наступні прізвища:

Антонів (Antoniew, Antonow), Бабурка (Baburka), Бабечка (Babeczka), Баб'як (Babiak), Баран (Baran), Блажко (Blażko), Блашко (Blaszko), Боженко (Bozenko), Борис (Borys), Бучко (Buczko), Василина (Wasylina, Wasylina), Вейс (Weis), Гаврилів (Hawrylow), Гаїда (Hayda), Гервій (Herwij, Herwej, Herwiy), Гринишин (Hrynyszyn, Hrynyszyn), Гагас (Gagas), Газда (Gazda), Густак (Gustak), Гуштак (Gusztak), Данилів (Danyliw, Danyluow), Данильців (Danylciov), Дишко (Dyszko), Друль (Drul), Живка (Żywka), Жилка (Żyłka), Жупан (Zupan), Заводський (Zawadowski), Зварич (Zwarycz), Ігнатів (Inatow), Ільчишин (Ilcyszyn), Кеда (Kieda), Кий, Київ (Kijow, Kyow), Коваль (Kowal), Ковалів (Kowaliw), Колодій (Kolodiej, Kolodiy), Коник (Konuk), Корчак (Korcak), Косаренко (Kosarenko), Крипило (Krypylo, Krepulo), Круп'як (Krupiak), Крупник (Krupnik), Кулик (Kulyk, Kulik), Куцак (Kuszczak, Kuszczuk), Луцків (Luckow), Маїк (Mayka), Мельнь (Melen), Мельник (Mielnik), Метцер (Metzer), Метцлер (Metzler, Metzler), Новак (Nowak), Олійник (Oleynik, Olejnik), Опришко (Opryszko), Петрусевич (Pietusiewicz), Петрач (Petrach), Пилипишин (Pylipyszyn, Pylipyszyn), Пилипчук (Pylpuczuk), Пігулечка (Piguleczka), Рудий (Rudy), Саварин (Sawaryn), Свистун (Swystun),

Сеньюра (Seniura), Сухар (Suchar), Сушко (Suszko), Тивонович (Tywonowicz), Тимків (Tymkow), Тимчій (Tymczy), Ткач (Tkaz), Тонько (Tonko), Улич (Ulycz), Федьо (Fedio, Fediow), Фецишин (Fedyszyn), Хомин (Chomyn), Ципак (Cypak, Cipak), Циців (Cyciow), Чабан (Czaban), Чипак (Czypak, Czupak), Черкас (Czerkas), Шкурлей (Szkurlej), Юсько (Jusko), Яцик (Jacuk), Яциків (Jackiw).

Землемір, який фіксував прізвища власників землі, мав труднощі в їх написанні, бо селяни їх вимовляли по-різному. Складність була ще в тому, що йому треба було писати українські прізвища на польській мові. Все це призвело до того, що ми маємо багато варіантів написання того самого прізвища. Прізвища ще не мають усталених коренів і суфіксів: Антонів (Antoniew, Antoniow, Antoniow), Василина (Wasylina, Wasylina), Гринишин (Hrynyszyn, Hrynyszyn), Гриців (Hrycow, Hryciw, Hryciow), Данилів (Danyliw, Danylow, Daniliew), Живка (Żywka, Żywko), Кий (Kyow, Kyuw), Климів (Klymiw, Klimow, Klimiw, Klimin), Ковалів (Kowaliw, Kowalow), Колодій (Kolodiej, Kolodiy), Крипило (Krypylo, Krepulo), Кулик (Kulyk, Kulik), Леськів (Leskiw, Leskow, Leszkiw), Пастухів (Pastuchiw, Pastuchow), Петрач (Petrach, Petruch), Пігулуска (Piguluska, Piguluzko), Пилипишин (Pylipiszyn, Pylipiszyn), Федьо (Fedio, Fediow), Яциків (Jackiw, Jackuw, Jacko)

Записані в Йосифінській та Францисканській метриках прізвища свідчать про те, що у селі ще остаточно не утвердились прізвища. Ми маємо ще не усталені прізвища в родинях: Блажко (Blażko), Блашко (Blaszko); Густак (Gustak), Гуштак (Gusztak); Дишко (Dyszko), Дичко (Dyczko); Жилка (Żyłka), Живка (Żywka); Ільчишин (Ilcyszyn), Ільчишин (Ilcyszyn); Козаренко (Kozarenko), Косаренко (Kosarenko); Лучко (Luczko), Лушко (Luszko); Опришко (Opryszko), Опришко (Opryszko); Пігулечка (Piguleczka), Пігулуска (Piguluska); Ципак (Cipak), Чипак (Czypak). З часом дулібчани в своїх родинях визначаються остаточно з прізвищами: Блажки стануть Блашками, Густаки — Гуштаками, Дички — Дишками, Жилки — Живками, Козаренки — Косаренками, Лушки — Лучками, Опришки — Опришками, Пігулуски — Пігулечками.

Особливу метаморфозу, на нашу думку, пройшло прізвище Пилипишин, яке з часом стало Филипишин, Ципак, Чипак могло стати Цупак.

Більшість прізвищ у дітей утворилися від імені батька або матері, в означенні, чий він є син або дочка.

Патронімічними утвореннями є прізвища від імен Гаврило, Гриць, Данило, Клим, Петро, Сень, Стець, Юрко — Гаврилів, Гриців, Данилів, Климів, Петрах, Сенів, Стеців, Юрків.

Матронімічними утвореннями є прізвища від назви матері Андрусиха, Висилиха, Гриниха, Льчиха, Федориха, Хомиха — Андрусишин, Василишин, Льчишин, Федоришин, Хомишин.

Цим же способом утворилися прізвища: Каліків — син Каліки, Ковалів — син Ковалю, Пастухів — син Пастуха, Ткачишин — син Ткача.

Менше численними є прізвища, утворені від імені матері чи когось із предків по материнській лінії. У Йосифінській та Францисканській метриках ми маємо лише прізвище Васирина, яке утворене семантичним способом від імені.

Прізвищами стали імена Борис, Саварин (Северин), Хома, Юсько, Ярема.

У тих дулібчан, в яких не було прізвища, фах, господарський стан став основою їх присвоєння. Згідно з професіями, які виконували, одержали прізвища: Гуменний — наглядач за роботою на панському гумні; Дротишин — той, хто обпікав горшки дротом; Зварич — солевар; Коваль — від професії ковалю; Колодій — той, хто виготовляв колеса для возів; Косаренко — косар; Мельник — від професії мельника, Пастух — від професії пастуха; Солтис — сільський староста; Ткач — назви професії ткача; Чабан — назви професії чабана; Чернець — від апелювання чернець; Шкурей — той, хто вичиняв шкури; Газда — господар, хазяїн, Гранатова — від апелювання гранат, що означає темно-синій колір.

За характерні риси або зовнішній вигляд було надано: каліці прізвище Каліка, чоловікові з ластовинням — Рудий. Від територіальної ознаки, особі, яка прийшла зі Стрия — Стрійців, за назвою вовняної тканини — Черкас.

Зберігається ще давня форма утворення прізвища від того, чий ти син. У Йосифінській і Францисканській метриках ми маємо такі записи: Стефан Гуменого, Андрій Гуменого, Ілько Каліків, Михайло Ковалів, Михайло Пастухів, Василь Саварина, Гринь Петрів, Іван Юрків. Необхідно відзначити,

що із збільшенням населення і появою багатьох однакових прізвищ у Францисканській метриці вжили форму, яка вказувала, син якого із членів роду. Так у селі було багато Саваринів, то, щоб визначити, якого Саварина син, писали Стефан Саварина Івана, Федір Саварина Василя.

Багато варіантів написання мають прізвища від імені Петро — Петрах (Petrach, Petruch, Petrachow), Петрів (Petrov) та від імені Федір — Федоришин (Fedoryszyn), Федоринчак (Fedorynczak).

На початку XIX ст. в селі були такі імена:

Андрій, Андрусь, Антон, Василь, Гаврило, Гнат, Гринь, Гриць, Данило, Дмитро, Іван, Івась, Ілько, Лесь, Луць, Матій, Микола, Михайло, Олекса, Павло, Панько, Петро, Пилип, Роман, Сень, Стась, Стефан, Тимко, Федір, Хома, Юрко, Яць.

Німці мали такі імена: Антоній, Ганц, Йоган, Філіп.

Найбільше в селі було Андрусів, Іванів, Михайлів, Миколів, Степанів, Василів, Дмитрів, Гриців.

Івани були у родинях: Антонів, Блашко, Боженко, Борис, Васирина, Гаврилів, Гаврилишин, Льчишин, Кий, Косаренко, Колодій, Кулик, Куцак, Мелень, Мельник, Піцьо, Сенюра, Стецишин, Тонько, Тимчій, Федоришин, Хомишин, Юрків, Яцько.

Гриці — в родинях: Баб'як, Блашко, Гуштак, Косаренко, Петрів, Піцьо, Пристай, Пилипишин, Сенів, Сенюра, Сушко, Суцак, Сухар.

Василі — в родинях: Баб'як, Добош, Дишко, Живка, Колодій, Кулик, Маїк, Опришко, Пилипишин, Саварин, Свищ, Скурлій, Тимчій, Черкес, Шмурлій, Яцки, Яцьків.

Андрусі були в родинях: Баб'як, Боженко, Гуменний, Друль, Гриців.

Матії були в родині Кий (Київ), Олекси — Корчаків, Романи — Куцаків, Лесь — Кий.

Менш поширеними були Гаврило, Гнат, Данило, Дмитро, Ілько, Панько, Роман, Сень, Тимко, Хома, Юрко, Яць.

Про жіночі імена кінця XVIII — поч. XIX ст. ми нічого не можемо сказати, бо в кадастрі фігурують лише імена чоловічої статі, оскільки, згідно з існуючим на той час правом, землю переважно оформляли на чоловіків, які її обробляли. У Йосифінській метриці села Дуліб зафіксовано лише один випадок, коли землею володіє жінка — Каська Гранатова. Це прізвище фігурує в метриках тому, що ця жінка

була головою сім'ї. Ми можемо гіпотетично вказати, що вона була вдовою або мала вищий статус за свого чоловіка (коли чоловік був приступою, тобто приступив на господарство дружини).

Про що нам розповідають дулібські прізвища, зафіксовані у Йосифінській та Францисканській метриках.

Особливої уваги заслуговує прізвище Кий, Київ (Kıow, Kıuw), яке є рідкісним і має місце в с. Дуліби та в м. Сколе Львівської обл., в Межівському районі Дніпропетровської області, де з'явилося пізніше шляхом поселення вихідців з Дуліб.

Появу цього прізвища можна пов'язувати як з князем Дулеба, який був нащадком Кия, так і з полоненими киянами, яких на галицькі землі осадили Володимирко Володарович або Ярослав Осмомисл. За дослідженням професора М. Худаша, первинне значення Кий — рід Кия, особова назва: давньоруською Кий — засновник Києва [24, с. 138].

Написання землеміром прізвища Kıow засвідчує, що населений пункт входив у свій час у племінний союз білих хорватів, тобто село існувало з часів, коли ці терени заселяли хорвати.

Про осадження галицької землі полоненими киянами свідчать назви села Київець Миколаївського району Львівської області та хутора Киї Радехівського району Львівської області. Первинне значення Київець — маленький Київ, а Киї — населений пункт, який заселяють киї [24, с. 138].

Про те, що село Дуліби Стрийського району було заселене полоненими з території, підвладної київським князям, вказує прізвище Прибило, яке утворене від дієслова прибитися, прийти. Це прізвище сьогодні відоме лише в Перемишлянському районі та на Лемківщині. Про це свідчать також інші прізвища дулібчан та їх розповсюдження на території України. Патронімічне прізвище Боженко утворене від прізвиська Бог, має місце у Запорізькій та Полтавській областях. Прізвища Косаренко (Kosarenko) утворене від прізвища Косар, має місце в Сумській області. Гаврилов (Hawrylow) — патронімічне утворення від власного імені Гаврило, має місце в Дніпропетровській області. Прізвище Блашко (первинно було Блажко) утворене від власного імені Блажко — гіпокористичне від Блажей, має широке вживання у Вінницькій, Дніпропетровській, Запорізькій, Одеській, Тернопільській, Чернівецькій областях. Гумен-

ний утворене семантичним способом від апелятива гуменний — наглядч за роботою на панському дворі, поширене прізвище у Вінницькій, Житомирській, Тернопільській, Хмельницькій областях. Дичко утворене семантичним способом від діалектичного апелятива дичко (дикий кінь), є у Запорізькій, Тернопільській, Херсонській областях. Чернець — семантичне утворення від апелятива чернець, присутнє у Волинській, Київській областях. Василина, утворене від жіночого імені Василина, має місце в Полтавській області. Корчак утворене семантичним способом від апелятива корчак (назва водяного млина), наявна у Вінницькій, Київській, Хмельницькій областях.

Поряд з поширеними українськими прізвищами Антонів, Баран, Гринишин, Данилів, Новак, Олійник, Пилипчук, Саварин, Свистун, Сушко, Ткач, Тонько, Хомин, Чабан, Чорний, Черкас, Яцик, Яцьків в с. Дуліби Стрийського району існує низка рідкісних прізвищ, які ми зустрічаємо в інших районах України, або які з'явилися пізніше у сусідніх районах шляхом переселення дулібчан.

Це прізвища Кулешник, утворене семантичним способом від діалектних апелятивів кулешник або кулешінних (горнець, що в ньому варять кулешу), Друль, утворене з форми наказового способу другої особи від діалектного дієслова друлити (штовхати). Газда утворене семантичним способом від апелятива газда (господар), Живко утворене від основи прикметника живий, Завадовський утворене від ойконіма Завадів, Майка утворене від апелятива майка (лівша, шульга), Мелень утворене від дієслівної основи молоти в значенні говорити («балакун»), Тинович — матронімічне від назви матері Тимоха, Улич — матронімічне утворення від імені Уля, Цирик — патронімічне утворення від прізвиська Циця, Шкурлей утворене від апелятива шкурлат — той, хто виготовляє та вичиняє шкури.

Назва села Дуліби вказує, що воно було осаджене волинськими полоненими, а прізвища в Йосифінській та Францисканській метриках — полоненими киянами під час війни Володимирка Володаровича або Ярослава Осмомисла з київськими князями. Наявність двох угорських прізвищ Довбош, Кеда вказує також, що воно заселялось полоненими, які могли з'явитися після знаменитої битви під Ярославом у 1245 р.

Цікавим для історії переселення в село Дуліби є прізвище Опришко — народний месник, учасник

народно-визвольної боротьби в Галичині, на Закарпатті, Буковині. Згідно з Л. Шанковським, Опришки, які жили в Дулібах та «на присілку Солукселі, що належав до громади Грабовець Стрийський, ... за традицією, були справжніми карпатськими опришками, які після приєднання Галичини до Австрії на заклик австрійської влади зголосилися до неї та отримали дозвіл поселитися... За моєї пам'яті, це були багаті селяни, що посилали своїх дітей до Стрия вчитися в середніх професійних школах» [25, с. 119]. Іван Франко, перебуваючи в Дулібах, відвідав автентичних нащадків колишніх опришків і написав в 1875 р. повість «Петрії і Довбушуки».

Аналіз походження прізвищ та сьогоденний характер стрийських дулібчан свідчить, що їх свідомість у багатьох показниках співпадає з типологічним характером черняхівців-антів, сформованим «передусім лісостеповою геосферою (частково і антропологічно-расовою приналежністю)», що має такі властивості «як любов до праці (яка дає добрі результати!), зрештою, одноманітної, почуття потреби певної особистої волі, породжене можливістю індивідуальної господарки, і деяку господарність, що, однак, не переростає у винахідливість, заповзятливість «західного типу», невоювничість, але часто невміння себе захистити, глибину емоцій, поетичність, «кордоцентичну» вдачу, аморфність і м'якотілість («жіночість» вдачі при допущенні анахронічного «матріархату»)» [2, с. 410].

Необхідно зазначити, що історія походження села Дуліби вимагає відповіді на інші поставлені питання, а для цього насамперед необхідно дослідити прізвища в с. Дуліби Жидачівського району Львівської області. У сусідніх селах застосовують до мешканців цього села прізвисько татарів.

У цьому селі ми маємо низку топонімів тюркського та татарського походження. Наприклад, назва ниви Голобиська пішла від тюркських слів «голь» (озеро) та «оба» (горбок), ниви Колесова — від татарського «кол» — рука, поле Серафінове — від тюркського «сари» — жовтий, «фена» — загибель, в Кузьмічках — від тюркського «козь» — око, нагляд, охорона, Никорина — у давнотюркській мові «нік» — благий, гарний.

Не тільки топоніми, а й одяг свідчить про зв'язок у минулому жителів Дулібів Жидачівщини з центральною Україною. За В. Лабою, в Дулібах жінки носили

шапочки на голові, куди прибирали волосся, а зверху та шапочку пов'язували хустиною. Це спадщина степового племені чорних клобуків, які населяли Черкащину та Вінничину. В перекладі на тюркську мову це означає «кара-капка» (чорношапкові) [26, с. 16]. Про те, що село заселено переселенцями з центральної України, свідчать кам'яні хрести архаїчної форми — рівносторонні з символом кола всередині, — історики називають їх козацькими [26, с. 18].

Сьогодні необхідно дослідити також діалектичне мовлення дулібчан. За свідченням історики і археолога М. Брайчевського, ранньослов'янська доба присуття в українській мовній сучасності. Згідно з його концепцією, сучасні галицькі говірки (української мови) продовжують діалектичне мовлення літописних дулібів.

Із понад 100 прізвищ, зафіксованих Йосифинською метрикою 1787 р. в с. Дуліби Стрийського району збереглися до сьогодні такі: Баб'як, Блашко, Боженко, Борис, Василина, Василишин, Гаврилів, Гринишин, Гриців, Гуменний, Гуштак, Данилів, Дишко, Друль, Живка, Зварич, Коваль, Колодій, Коник, Косаренко, Кулик, Куцак, Маїка, Мельнь, Мельник, Опришко, Пастух, Петрах, Пігулечка, Попович, Пристай, Саварин, Сенів, Сухар, Сушко, Тимчій, Ткач, Улич, Федоришин, Филипишин, Чорний, Юрків, Яцишин, Яців.

Із понад 80 прізвищ, зафіксованих у Францисканській метриці у 1820 р., збереглися до сьогодні такі: Бабурка, Баб'як, Баран, Блашко, Боженко, Борис, Василина, Гаврилів, Газда, Гринишин, Гуштак, Данилів, Дишко, Друль, Живко, Завадовський, Зварич, Коваль, Коник, Корчак, Косаренко, Кулик, Куцак, Маїк, Мельнь, Новак, Олійник, Опришко, Петрах, Пігулечка, Саварин, Свистун, Сухар, Сушко, Тимчій, Федів, Яцик.

На сьогодні із зафіксованих прізвищ у Йосифинській та Францисканській метриках втрачені такі: Андрусишин, Андрусин, Андрусів, Антонів, Гаврилишин, Гайда, Гервій, Грицишин, Гагас, Гранатова, Добош, Дротишин, Жупан, Ільчишин, Каліка, Кибачевич, Кий, Климак, Климів, Ковалів, Колодій, Крепило, Круп'як, Леськів, Лучко, Лушко, Пилипишин, Розенко, Рудий, Саварга, Свищ, Сенюра, Скурлій, Солтис, Стеців, Стрийцов, Суцак, Тенько, Тимків, Ткачишин, Федоринчак, Хома, Хомин, Цепак, Циців, Чабан, Черкас, Чернець, Шкурлей, Юсько.

Жили в селі німці на прізвища Байєр (Bayor, Baȳur, Vajor), Вейс (Weis), Метцер (Metzer), Метцлер (Metzler).

За даними Дулібської сільської ради у 2017 році в селі проживало 3636 чоловік. Ця кількість осіб, згідно з офіційними документами, мала 992 прізвища.

При зіставленні з Йосифінською (1778 р.) та Францисканською (1820 р.) метриками, кількість прізвищ у Дулібах станом на 2017 рік зросла в десять разів. Це пояснюється процесами урбанізації та приєднанням до Дуліб військового містечка.

Сьогодні найчисельнішими з 998 прізвищ в с. Дуліби є:

Баб'як (19), Боженко (25), Брик (10), Будай (10), Васи́лин (8), Войтович (20), Гаврилів (11), Газда (10), Гайдук (11), Гнатів (17), Гринишин (17), Гуштак (9), Данильців (13), Держко (19), Дробиняк (12), Друль (18), Дулиш (13), Живка (17), Іванчук (9), Кеда (9), Кліщун (9), Коваль (15), Когут (10), Корчак (18), Кузик (10), Кулешник (22), Кулик (27), Кунда (8), Кухтій (14), Лецюк (14), Логінський+Логінська (14), Матійців (40), Мачоган (9), Мелень (15), Мельник (27), Михайлишин (13), Музичка (9), Огородник (10), Олесків (8), Олійник (12), Ольшанецький+Ольшанецька (9), Опришко (29), Осташ (9), Петрах (10), Пилипів (18), Попадюк (8), Приймич (10), Рішко (15), Рошко (10), Саварин (21), Свистун (18), Сербин (11), Сливчук (9), Сулик (8), Талайло (9), Телегін (11), Тивонович (9), Тимків (12), Тимчій (31), Ткач (9), Федоришин (10), Филипишин (16), Форкуца (10), Чабанович (12), Чернобай (10), Швець (9), Шкіривець (8), Шкудор (18).

У Йосифінській та Францисканській метриках не фіксуються прізвища Баняс, Держко, Гуштак, Дрозд, Дулиш, Корчак, Кулешник, Малюс, Матійців, Осташ. Їх відсутність пояснюється тим, що вони не мали землі в Дулібах, мали її в сусідніх селах або переселилися з інших сіл у першій половині XIX ст., коли купили землю. Наприклад, Осташі з давніх часів жили в сусідніх селах Братківці та Грабовець. Про це свідчить лист о. М. Петрушевича до деканального уряду від 19 грудня 1819 р., завірений війтами сіл Дуліб, Грабовця та провізорами цих сіл, серед яких є прізвище грабівського провізора Стася Осташа. Останні переселилися в с. Дуліби з Братківців. Зазначені прізвища, які відсутні

в Йосифінській та Францисканській метриках, ми зустрінемо в інших документах початку XIX ст. Деякі прізвища, зафіксовані в Йосифінській та Францисканській метриках, були втрачені, вони могли з'явитися за рахунок нових жителів, які поселилися в Дулібах у XX ст. Вони можуть не мати зв'язку із однофамільцями у вище згаданих метриках.

На основі метрик, опитування старожилів з'ясовано, що серед проживаючих сьогодні в с. Дуліби корінними прізвищами є: Баб'як, Баняс, Блашко, Боженко, Борис, Васи́лина, Газда, Гринишин, Гуштак, Держко, Дишко, Друль, Дулиш, Живка, Коник, Корчак, Косаренко, Кулешник, Кулик, Маїк, Малюс, Матійців, Мелень, Мельник, Опришко, Осташ, Петрах, Пігулечка, Пристай, Саварин, Свистун, Тивонович, Тимчій, Ткач, Улич, Федоришин.

На критичній межі до зникнення такі автохтонні прізвища: Бабурка, Баб'як, Блашко, Борис, Васи́лина, Гриців, Гумений, Гуштак, Данилів, Дишко, Зварич, Коник, Косаренко, Кушак, Маїк, Пастух, Пігулечка, Попович, Пристай, Сенів, Сухар, Сушко, Тивонович, Тимків, Ткач, Улич, Федів, Федоришин, Яцишин, Яцик, Яців. Їх сьогодні представляє невелика кількість носіїв старшого покоління.

Краща ситуація з автохтонними прізвищами Баб'як, Бабій, Боженко, Гаврилів, Гринишин, Газда, Друль, Живка, Коваль, Корчак, Кулешник, Кулик, Мелень, Мельник, Опришко, Петрах, Саварин, Свистун, Тимчій.

Висновки. Дулібчани є дітьми давнього слов'янського племені, від якого вони успадкували назву свого поселення, одержали прізвища від предків, які проживали на землях, підпорядкованих київським князям, успадкували характер, сформований лісо-степовою геосферою. Все це свідчить, що поселення існувало за часів князів Володимирка Володаровича, Ярослава Осмомисла, а переселені туди люди є носіями давньої слов'янської культури.

Серед вчених однозначного порозуміння щодо території поселення дулібів та походження назви населеного пункту Дуліби Стрийського району Львівської області немає.

Сьогодні необхідно дослідити говірки дулібчан всіх населених пунктів, які мають назву «Дуліби», вивчити їх матеріальну і духовну культуру і відповіді на всі проблеми, які на теперішній час не мають відповіді.

1. *Літопис руський*. Пер. з давньорус. Л.Є. Махновця. Київ: Дніпро, 1989. 614 с.
2. Терлецький Л. *Етногенез українського народу*. Львів: Інтелект-Бізнес, 2007. 616 с.
3. Гваньїні О. *Хроніка європейської Сарматії*. Пер. з польської Ю. Мицика. Київ: Києво-Могилянська академія, 2007. 1004, [2] с.: іл.
4. Тищенко К.М. Кельтські етимології. I. Етнос. *Мовознавство*. 2003. № 4. С. 3—16.
5. Петрушевич А. *Лингвистическо-историческія изслѣдованія о начаткахъ города Львова и окрестностей его, съ възрѣніемъ на предисторическія времена переселенія словенскихъ и румынскихъ племенъ изъ придунайскихъ странъ въ предкарпатскія области*. Выпуск I—II. Львов: Иждивеніемъ Института «Народний Домъ». 1893. 660 с.
6. Седов В.В. *Происхождение и ранняя история славян*. Москва: Наука, 1979. 156 с.: рис.
7. Грушевський М. *Історія України-Руси*. Т. 1. Київ: Наукова думка, 1994. 736 с.
8. Тищенко К. Походження назв літописних слов'янських племен. *Народна творчість та етнографія*. 2006. № 1. С. 4—16.
9. Попов А.И. *Названия народов СССР. Введение в этнонимистику*. Ленинград: Наука, 1973. 170 с.
10. Фасмер М. *Этимологический словарь русского языка*: в 4 т. Перевод с немецкого О.Н. Трубачева. Москва: Прогресс, 1964—1973. Т. 1. 1964. 562 с.
11. Geiriadur Prifysgol Cymru. *A Dictionary of the Welsh Language: in 4 vols*. Cardiff, 1967—2002.
12. Трубачев О.Н. *Этногенез и культура древнейших славян. Лингвистические исследования*. Москва: Наука, 2003. 495 с.
13. Łowmiański H. *Początki Polski: z dziejów Słowian w I tysiącleciu n. e.* Т. 3. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1967. 519 s.
14. Никонов В.А. Типология славянской антропонимии. *История, культура, этнография и фольклор славянских народов: IX Международный съезд славистов. Доклады советской делегации*. Москва: Наука, 1983. С. 257—269.
15. *Полное собрание русских летописей. Т. I: Лаврентьевская летопись*. Вып. 1—3. (2-е изд.). Ленинград: Издательство Академии Наук СССР, 1926—1928. 379 с.
16. Мішко С. *Нарис ранньої історії Русь-України*. Нью-Йорк; Торонто; Мюнхен: Українське Історичне Товариство, 1981. 228 с.
17. Ключевский В.О. *Сочинения в девяти томах*. Т. 1. Курс Русской истории. Ч. 1. Москва: Мысль, 1987. 432 с.
18. Нидерле Л. *Славянские древности*. Пер. с чешск. Т. Ковалевой и М. Хазанова. Москва: Издательство иностранной литературы, 1956. 453 с.
19. Державин Н.С. *Славяне в древности: культурно-исторический очерк*. Москва: Издательство Академии наук СССР, 1946. 215 с.
20. Войтович Л. *Галицько-волинські етюди*. Біла Церква: Вид. Пшонківський О.В. 2011. 480 с.
21. *Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej: z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie w skutek fundacyi śp. Alexandra hr. Stadnickiego*. Т. 5. Lwów: Druk. Narodowa W. Manieckiego. 1875. 293 s.
22. *Центральний державний історичний архів України у м. Львові*. Ф. 19. Оп. XVI. Од. зб. 3.
23. *ЦДІА України у Львові*. Ф. 20. Оп. XVI. Од. зб. 242.
24. Худаш М. *Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (утворення від відапелятивних антропонімів)*. Львів, 2004. 536 с.
25. Шанковський Л. *Нарис історії Стрийщини. Стрийщина: Історично-мемуарний збірник Стрийщини, Скільщини, Болехівщини, Долинщини, Рожнітивщини, Журавенщини, Жидачівщини і Миколаївщини: в 3 т.* Нью-Йорк, 1990—1993. Т. 1. 1990. С. 69—192.
26. Лаба В. *Літопис парафії Дуліби*. Львів, 2016. 88 с.

REFERENCES

- Chronicle Ruthenian after Hypatian Codex. Trans. L.E. Makhnovets*. Kyiv: Dnipro [in Ukrainian].
- Terletskyi, L. *Ethnogenesis of the Ukrainian people*. Lviv: Intelekt-Biznes [in Ukrainian].
- Guagnini, A. (2007). *European Sarmatia Chronicles*. Kyiv: Kyievo-Mohylians'ka akademiia [in Ukrainian].
- Tyschenko, K.M. (2003). Celtic etymology. I. *Etnos. Movoznavstvo*, 4, 3—16 [in Ukrainian].
- Petrushевич, A. (1893). *Lingvisticheskio-istoricheskija izsledovanijja o nachatkah goroda Lvova i okrestnostej ego, s vozrѣnіem na predistoricheskija vremena pereselenija slovenskih i rumynskih plemen iz pridunajskih stran v predkarpatskija oblasti* (Issue I—II). Lvov: Izhdiveniem Institutu «Narodnij Dom» [in Russian].
- Sedov, V.V. (1979). *The origin and early history of the Slavs*. Moscow: Science [in Russian].
- M. Hrushevsky. (1994). *History of Ukraine-Rus' (Vol. 1)*. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Tyschenko, K. (2006). Origin of chronicle names of Slavic tribes. *Folk art and ethnography*, 1, 4—16 [in Ukrainian].
- Popov, A.I. (1973). *Names of the Peoples of the USSR: An Introduction to Ethnonymics*. Leningrad: Nauka [in Russian].
- Fasmer, M. *Russian Etymological Dictionary*. Moscow: Progress (Vol. 1) [in Russian].
- Geiriadur Prifysgol Cymru. *A Dictionary of the Welsh Language: in 4 vols*. Cardiff, 1967—2002.
- Trubachev, O.N. *Ethnogenesis and culture of the ancient Slavs. Linguistic research*. Moscow: Science [in Russian].
- Lowmianski, H. (1967). *The Origins of Poland: from the History of the Slavs in the First Millennium AD. (Vol. 3)*. Warszawa: Panstwowe Wydawnictwo Naukowe [in Polish]. *Początki Polish: dziejow of the Slavs in the tysiacleciu n. E.*

- Nykonov, V.A. (1983). Typology of the Slavs Anthroponymy. History, culture, ethnography, and folklor of the Slavs: *IX International Congress of Slavists. The reports of Soviet delegation*. Moskva: Nauka [in Russian].
- A complete collection of Russian chronicles*. (Vol. 1): Laurentian chronicle. (Issue 1–3). Leningrad: Izdatelstvo Akademii Nauk SSSR [in Russian].
- Mishko, S. (1981). *Essay on the early history of Rus-Ukraine*. Niu-Jork; Toronto; Miunkhen: Ukrainske Istorychne Tovarystvo [in Ukrainian].
- Kliuchevskij, V.O. (1987). Poems in IX vol. (Vol. I). *Kurs Russkoj istorii* (Part 1). Moskva: Mysl [in Russian].
- Niderle, L. (1956). *Slavic Antiquities*. Trans. T. Kovaleva and M. Khazanov. Moscow: Publishers of Foreign Literature [in Russian].
- Derzhavin, N.S. *Slavs in antiquity: a cultural and historical essay*. Moscow: Publisher of the USSR Academy of Sciences [in Russian].
- Vojtovych, L. (2011). *Galician-Volyn sketches*. Bila Tserkva: Pshonkivskij Publ. [in Ukrainian].
- (1875). Town and land czasow of the Polish Republic: from the archives of the so-called Bernardines in Lviv as a result of fundacy sp. Alexandra hr. Stadnicki (Vol. 5). Lwow: Druk. Narodowa W. Manieckiego [in Polish].
- Central State Historical Archive in Lviv*, Lviv, or TsDIAL). F. 19. Op. XVI. Spr. 53.
- Central State Historical Archive in Lviv*, Lviv, or TsDIAL). F. 20. Op. XVI. Od. zb. 242.
- Khudash, M. *Ukrainian Carpathian and Precarpathian names of settlements (apelyativ formation)*. Lviv: Instytut narodoznavstva NAN Ukrainy [in Ukrainian].
- Shankovskij, L. (1990). History essay of Stryi District. *Stryjschyna: Istorychno-memuarnyj zbirnyk*. T. 1 [in Ukrainian].
- Laba, V. (2016). *Annals of the Parish Duliby*. Lviv [in Ukrainian].